

MONIAMMATILLINEN TIEDONMUODOSTUS – NEUVOTTELUA VÄLITILASSA

Kaarina Mönkkönen: dosentti, YTT, yliopistonlehtori, Itä-Suomen yliopisto

Marja-Leena Hyvärinen: FT, yliopistonlehtori, Itä-Suomen yliopisto

Taru Kekoni: YTT, yliopistonlehtori, Itä-Suomen yliopisto

Jenni Jaakkola: YTK, tutkimusavustaja, Itä-Suomen yliopisto

Elisa Tiilikainen: dosentti, apulaisprofessori, Itä-Suomen yliopisto

*kaarina.monkkonen@uef.fi; marja-leena.hyvarinen@uef.fi;
taru.kekoni@uef.fi; jennirut@uef.fi; elisa.tiilikainen@uef.fi*

Janus vol. 30 (3) 2022, 232–250

Tiivistelmä

Tässä artikkelissa tutkimme lähisuhdeväkivaltaan kiinnittyvän simulaatioharjoituksen moniammatillista suunnitteluprosessia. Teoriaohjaavan tarkastelun kohteena on yhteisen tiedon muodostaminen, jota lähestymme liminaalitalan ja dialogisuuden käsitteillä toimintatutkimuksen lähtökohtia hyödyntäen. Tutkimusaineiston muodostavat moniammatilliseen simulaatioprosessiin osallistuneen suunnitteluryhmän yhteiset dokumentit, sähköpostiviestit, kirjalliset reflektoinnit sekä keskustelut, joita dokumentoitiin koko prosessin ajan. Aineisto analysoitiin narratiivista analyysii hyödyntäen. Analyysin tulokset osoittivat moniammatillisen tiedonmuodostuksen rakentuneen seuraavien yhteisten kysymysten ympärille: *Kuka voi olla asiakas, Puheeksi ottaminen vai salassapito? ja Asetutaanko tukemaan uhria vai tekijää?* Moniammatillisen suunnitteluprosessin lopputuloksena muodostui ammattilaisten kesken uusi jaettu näkemys, jossa näihin kysymyksiin liittyvät jännitteiset näkökulmat sovittoivat yhteen. Tutkimustulokset tuottavat uutta ymmärrystä siitä, miten tietoa voidaan rakentaa moniammatillisesti sensitiivisten kysymysten äärellä.

JOHDANTO

Moniammatillisen yhteistyön merkitys on korostunut sosiaali- ja terveysalalla niin julkisten palveluiden kehittämisessä kuin ammattilaisten ja opiskelijoiden keskuudessa. Jaettu asiantuntijuus, ammattienvälisyys sekä monialainen oppiminen ovat avainsanoja, joilla kuvataan yhteistyön tärkeyttä. Kompleksinen toimintaympäristö edellyttää eri toimijoiden yhteistä tiedonmuodostusta ja osallistavaa tutkimusotetta (Leinonen 2016). Keskeisenä pyrkimyksenä on asiakkaiden tarvitsemien palveluiden yhdistäminen ja eri ammattiryhmien välisen yhteistyön tiivistäminen.

Moniammatillisen yhteistyön tärkeys korostuu tilanteissa, joissa haetaan rat-

kaisuja hyvin sensitiivisiin ongelmiin asiakkaan tarpeiden, palvelujärjestelmän ehtojen ja lainsäädännön tuomien näkökulmien ristipaineissa (Banks & Williams 2005). Yhteistyötä tarvitaan esimerkiksi akuuteissa kriisitilanteissa, kuten lähisuhdeväkivaltaa kohdanneen asiakkaan auttamistyössä (Notko ym. 2021; Piippo ym. 2021a). Moniammatillista yhteistyötä on tehty sosiaali- ja terveysalalla jo pitkään ja sen merkitys on entisestään korostunut julkisten palveluiden kehittämistarpeiden seurauksena. Vaikka palveluja järjestetään aiempaa yksilöllisemmin, palveluintegraatio ja eri ammattiryhmien välinen yhteistyö vaativat vielä kehittämistä (Hujala & Taskinen 2020). Toimivaa ja tuloksellista yhteistyötä edistävät rohkeus ottaa asioita puheeksi yhdessä, asiantunte-

Janus

muksen jakaminen sekä aito kiinnostus ja halu oppia eri alojen ammattilaisilta.

Edellä kuvatut osaamistarpeet huomioiden korkeakoulut ovat viime vuosina kehittäneet moniammatillista opetusta yhdessä kentän ammattilaisten kanssa. Simulaatio on yksi moniammatillisessa opetuksessa paljon käytetty ja hyödylliseksi arvioitu menetelmä, jonka avulla voidaan turvallisesti käsitellä vaikeita aiheita ja todellisen elämän ongelmia, kuten lähisuhdeväkivaltaa. Todellisuuteen pohjautuvien vuorovaikutustilanteiden simuloinnilla on havaittu olevan keskeinen merkitys ammatissa tarvittavan osaamisen kehittymiselle (Koponen ym. 2015; Kekoni ym. 2021). Simulaatio-opetus rakentuu yleensä simulaatioharjoituksen suunnittelusta, harjoitukseen valmistautumisesta, toimintavaiheesta eli varsinaisesta simulaatiotilanteesta sekä oppimiskeskustelusta. Simulaatiotilanteen suunnittelu on tärkeä vaihe laadukkaan harjoituksen rakentamiseksi. Tässä tutkimuksessa yhteinen suunnittelu tarjosi kiinnostavan mahdollisuuden tutkia moniammatillista tiedonmuodostusta.

Analysoimme tutkimuksessamme erään korkeakoulun moniammatillisen simulaatioharjoituksen toimintavaiheen suunnitteluprosessia moniammatillisen tiedonmuodostuksen näkökulmasta. Neljän tutkijan lisäksi suunnitteluprosessiin osallistuivat lääkäri, kriisityöntekijä, sosiaalityöntekijä, päihdetyöntekijä ja asiakkaan rooliin valittu näyttelijä, jotka yhdessä rakensivat käsikirjoituksen simulaatioon. Tehtävänä oli luoda simulaation toimintavaiheeseen ideaalikuvaus tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskuksen toimintamallista, jossa tehdään tiiviistä yhteistyötä eri ammat-

tiryhmien kesken. Uusilla hyvinvointialueilla on tavoitteena, että moniammatillinen yhteistyö ja eri palveluiden integraatio toteutuvat luontevasti.

Simulaatioharjoituksen aiheeksi valitsimme lähisuhdeväkivaltaa kokeneen asiakkaan moniammatillisen auttamistilanteen. Lähisuhdeväkivallan tunnistaminen ja uhrin auttaminen edellyttävät usein eri ammattiryhmien asiantuntemusta, toimivaa yhteistyötä ja varhaisista puheeksi ottamista (Nietola 2011; Piippo ym. 2021b), minkä vuoksi arvioimme aiheen soveltuvan hyvin moniammatilliseen opetukseen. Toistuva väkivalta voi arkipäiväistyä, sen kaikkia muotoja ei aina tunnisteta, siihen liittyy usein häpeää, syyllisyyttä ja pelkoa tulevasta, huolta lapsista, taloudellista riippuvuutta tai pelkoa väkivallan pahenemisesta, minkä vuoksi uhri saattaa kokea puhumisen vaikeana (Leppäkoski 2007; Lidman 2015). Lähisuhdeväkivaltaan kohdistuvien vahvojen tunteiden ja mahdollisten eriävien tulkintojen vuoksi asian puheeksi ottaminen voi olla myös ammattilaiselle vaikeaa. Tutkimuksissa on tunnistettu, että palvelujärjestelmissä lähisuhdeväkivaltaa kokeneet asiakkaat saatetaan kohdota näennäisesti, jopa kieltävästi tai syylistävästi, eikä yhteistyöhön välttämättä sitouduta toisten ammattilaisten kanssa (Piippo ym. 2021a). Jokaisella lähisuhdeväkivallan parissa työskentelevällä tulisi olla riittävät tiedot ilmiöstä, asenteellinen valmius sen tunnistamiseen ja siihen puuttumiseen sekä taitoa asiakkaan kohtaamiseen (Flinck ym. 2010).

Keskityimme tarkastelemaan lähisuhdeväkivaltaan kiinnittyvän simulaatioharjoituksen suunnitteluprosessia moniammatillisen tiedonmuodostuk-

sen näkökulmasta. Tutkimuskysymyksemme oli, *miten eri alojen ammattilaiset rakensivat yhteistä tietoa lähisuhdeväkivaltasta ilmiönä*. Tutkimusaineiston tulkinnaassa hyödynsimme narratiivista analyysiä. Yhteisen tiedon muodostamista jäsenimme liminaalitalan käsitteellä, jolla tarkoitetaan moniammatillisessa kontekstissa 'tilaa', jossa siirrytään aiemmasta ajattelusta tai toimintamallista eräänlaisen siirtymän tai välitalan kautta uuteen yhteiseen tulkintaan (Turner 2007). Moniammatillista yhteistyötä on suhteellisen paljon tutkittu siitä näkökulmasta, miten yhteistyö toimii, millaisia ongelmia siihen liittyy ja miten ammattilaiset tuntevat toistensa työtehtävät tai miten eri tavoin ammattilaiset jäsentävät asioita (Bronstein 2003; Glaser & Suter 2015; Piippo ym. 2021b). Vähemmän on kuitenkin tarkasteltu sitä, miten yhteinen tieto rakentuu moniammatillisessa suunnitteluprosessissa.

MONIAMMATILLINEN TIEDONMUODOSTUS

Moniammatilliseen tiedonmuodostukseen liittyy keskeisesti se, miten tieto rakentuu eri ammattiryhmien välillä ja millaisten vaiheiden kautta yhteinen ymmärrys muodostuu. Eri ammattiryhmien välinen yhteistyö edellyttää keskinäistä luottamusta, vastavuoroisuutta, yhteisiä tavoitteita ja ennen kaikkea avointa asennetta toisten ammattilaisten työtä kohtaan (Bronstein 2003; Pärnä 2012). Moniammatillisella tiedonmuodostuksella voidaan ymmärtää asiakkaan tarinaa paremmin ja saada tuo tieto osaksi ammattikäytäntöjä (Palsanen & Kääriäinen 2015; Toikko & Rantanen 2009; Tarvainen 2022). Dialogisuus on keskeinen käsite, kun halutaan tarkastella yhteistoi-

minnassa tapahtuvaa tiedonmuodostusta ja *vuorovaikutuksen* laatua (Bahtin 1991; Tsoukas 2009; Seikkula 2011). Dialogisuus ei ole kuitenkaan pelkästään vuoropuhelua, vaan kyse on siitä, että osallistujat tulevat vähitellen tietoisiksi, paitsi toistensa, myös omasta ajattelustaan (Jabri, Adrian & Boje 2008; Mönkkönen & Kekoni 2021).

Vuorovaikutuksen lisäksi moniammatillista tiedonmuodostusta on tärkeä katsoa *prosessina*, joka kehittyy tiettyjen vaiheiden kautta. Organisaatiotutkimuksissa muutoksiin liittyviä prosesseja on kuvattu siirtyminä, joissa aiemmat käytännöt eräällä tavalla 'jäätävät' kriittisen tarkastelun ajaksi, jotta voidaan tunnistaa uusi, yhteisesti määrittyvä työalue. Ryhmän jäsenten erilaisuus edistää uuden tiedon syntymistä, mutta se ei takaa sitä. Oleellista on, millä tavalla tietoa rakennetaan yhdessä. Jokaisella ryhmän jäsenellä on työssä kertynyttä kokemustietoa, hiljaista tietoa, joka tulee saada osaksi ryhmän tietoa (Nonaka & Takeuchi 2005). Tsoukas (2011) on kehittänyt tuotekehitysryhmiin ns. tuottavan dialogin mallin (*productive dialogue*), kuvaten sitä vaiheina, joissa uusi tieto syntyy vasta, kun ihmiset ottavat etäisyyttä omiin aiempiin ajatuksiinsa ja kuulevat sen myötä avoimemmin toistensa näkökulmia (mt. 944–945). Yhteinen tiedonmuodostus edellyttää avointa asennoitumista asiaan. Joskus osapuolten välille syntyy kuitenkin jännitteitä, jotka saattavat ulottua syvälle omiin ammatillisiin arvolähtökohtiin (Banks & Williams 2005). Moniäänisyys saattaa synnyttää myös ammatillisten asemien tai omiin työkäytänteiden puolustelua sekä professionaalista siiloutumista (Syväjärvi & Pietiläinen 2016). Vastaavasti, jos

erilaisuus nähdään mahdollisuuksina, keskustelu etenee uudelle tasolle synnyttäen uutta ymmärrystä ja yhteistä tietämystä.

Kolmas keskeinen käsite moniammatillisen tiedonmuodostukseen on *välitila*. Välitilassa syntyy usein jännitteitä aiempien ja uusien tulkintojen välillä ja aiemmat käsitykset asioista joutuvat hetkeksi raiteiltaan ja erilaiset ajattelun logiikat sekoittuvat toisiinsa. Tätä ilmiötä on pohdittu paljon organisaatio-tutkimuksessa (esim. Weick & Quinn 1999). Esimerkiksi Schein (1985) kuvaasi tällaista ilmiötä jäävuorivertauksellaan. Ajan myötä jäävuoren eri kerrokset sekoittuvat ja pintaan nousee vettä syvyyksistä. Pinnan yläpuolella on näkyvä osa, jonka jokainen yhteisön jäsen voi havaita ja helposti kuvata. Pinnan alla sijaitsevat perususkomukset ovat syntyneet pitkän ajan kuluessa ja tulleet itsestäänselvyyksiksi yhteisön jäsenille. Tämä pätee myös moniammatilliseen tiedonmuodostukseen, sillä ammatillisen osaamisen näkyvä osa tulee esiin keskustelussa, mutta ei-näkyvä tieto välittyy muille esimerkiksi joidenkin laukaisevien tekijöiden yhteydessä. Tätä ilmiötä kuvaamme jäljempänä *triggeereinä*.

Edellä kuvattua uutta ymmärrystä mahdollistavaa välitilaa kutsutaan myös ns. liminaalitulaksi. Antropologi Victor W. Turner (1920–1983) kehitti käsitteen rituaalisen käyttäytymisen tulkintaan. Sana tulee latinan kielen sanasta 'limen', joka tarkoittaa kynnystä. Käsite kuvaa ovenpielessä seisoskelun hetkeä, jossa ei olla ulkona, muttei vielä sisälläkään. Välitilassa ajattelumme sijoittuu kahden tai useamman näkökulman väliin. Turner on kuvannut tätä myös tunnelin kä-

sitteellä, jolla hän kuvaa tilaa, jossa josakin rituaalisessa vaiheessa ollaan ikään kuin ei-kenenkään maalla. Tunnelissa ”murretaan henkilökohtaista ylemmyyttä” ja rikotaan totuttuja asemia luomalla yhteisyyttä ja tasavertaisuutta ihmisten välille. Rituaaleissa edetään kolmen vaiheen kautta: ensin joudutaan pois olemassa olevasta tilasta, sitten astutaan välitilaan, jossa rikkoutuvat aiemmat oletukset, ja lopussa palataan takaisin vakaaseen järjestykseen. (Turner 2007.) Moniammatillisen tiedonmuodostuksen kannalta tämä merkitsee vastakkaisten näkemysten sulautumista riittäväksi yhteiseksi ymmärrykseksi.

Liminaalitalan käsitteellä on jäsennetty myös organisaation muutosta, jossa uudessa tilanteessa toimitaan usein vanhan ja uuden toimintakulttuurin välissä (Konttinen ym. 2013). Lisäksi liminaalisuudessa on yhtymäkohtia dialogisuuden ydinajatuksiin, jossa yhteistä totuutta koetellaan erilaisten näkökulmien jännitteissä. Raja-alueita kukaan ei omista eikä hallitse (Turner 2007). Oman asiantuntijuuden korostamisen sijaan astutaan yhteisen tiedonmuodostuksen alueelle toisten kanssa (Anderson & Goolishian 2005). Moniammatillisen tiedonmuodostamisen kannalta kiinnostavaa on Turnerin (2017) ajatus, että osallistujien henkissä tilassa tapahtuu siirtymiä, joissa käydään myös yksilötasolla vuoropuhelua aiempien tuttuun käytäntöjen ja uuden, aiemmin hahmottomattoman ymmärryksen kanssa. Jaetulla alueella kenelläkään ei ole toista vahvempaa asiantuntijuusauktoriteettia (Gustavsen 2008; Tsoukas 2009; Pohjola ym. 2015).

Yhteisessä tiedonmuodostuksessa syntyy usein ns. *triggereitä*, jotka laukaisevat

moniäänisen dialogin asiaan liittyvistä arvolähtökohdista. Moniammatillisen tiedonmuodostuksen kontekstissa ymmärrämme triggerin vuorovaikutuksena, jossa syntyy vahvoja tunteita ja eriäviä näkemyksiä asiaan. Emotionaalisesti vahvat kokemukset voivat johdattaa uuden tiedon äärelle. Kontio (2013) tutki oppilashuollon moniammatillista yhteistyötä ja hänen mukaansa jaetun ymmärryksen muodostuminen paransi yhteisen tehtävän suorittamisen mahdollisuuksia, mutta erilaiset konfliktit avasivat tietä myös uusien näkökulmien äärelle. Bahtin (1992) puolestaan kuvaasi eri aikakausien murroskausia, joissa vanhan elämän pirstaleet täytyy koota ja luoda uusi käsitys todellisuudesta. Myös kommunikatiivisessa toimintatutkimuksessa ja sosiaalityön käytäntötutkimuksessa korostetaan käytännöstä lähtevää tiedonmuodostusta, johon liittyy edellä kuvattuja tietämykseen liittyviä välitiloja (Gustavsen 2008; Satka ym. 2016). Esimerkiksi lähisuhdeväkivaltaan puuttuminen edellyttää vahvaa eri toimijoiden yhteistyötä, mutta myös yhteistä tiedonmuodostusta siitä, millainen tuki lähisuhdeväkivaltaa kokeelle asiakkaalle ja hänen perheelleen on tarkoituksenmukaista (Piippo ym. 2021b).

TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Menetelmänä toimintatutkimuksellinen prosessi

Tutkimuksemme nojaa toimintatutkimuksen perinteeseen, jossa teoreettinen ymmärrys asiasta nivotaan käytännöstä käsin kumpuaviin tulkintoihin. Toimintatutkimuksessa korostetaan vahvaa yhteistoiminnallisuutta, osalli-

suutta ja yhteisen tietämyksen rakentamista (Gustavsen 2014). Toimintatutkimuksen uranuurtaja Kurt Lewin (1951) on jo 1940-luvulta lähtien vaikuttanut merkittävästi moniin osallistavan kehittämisen toimintatapoihin, joissa yhteinen tiedonmuodostus on tärkeässä asemassa. Hänen mukaansa muutoksessa on päästävä heti alussa kiinni yhteisön jäsenten ajatteluun ja arvostuksiin, jotta he voivat omaksua uusia ajattelu- ja toimintatapoja työhönsä. Toimintatutkimuksen teoreettiset juuret ankkuroituvat Lewinin lisäksi Habermasin keskeisiin ajatuksiin neuvottelevasta tulkinnasta, jossa yhteisymmärrys syntyy erilaisten ristiriitojen sovittamisen kautta sekä pragmatistiseen tieteenfilosofiaan, jonka mukaan tiedolle syntyy merkitys vasta, kun tietoa sovelletaan ja asioille luodaan yhteisiä merkityksiä (Leinonen 2016; Alhanen 2013).

Toimintatutkimus toteutuu yleensä erilaisina sykleinä, joihin liittyy toiminta, sen havainnointi ja reflektointi. Lisäksi tutkimusprosessin jäsenet osallistuvat aktiivisesti prosessin kaikkiin vaiheisiin ja eri vaiheita myös dokumentoidaan. (Lewin 1951; Gustavsen 2014.) Toimintatutkimusta tehdään usein laajoissa työelämän kehittämissprosesseissa, mutta sosiaalityön käytäntötutkimuksessa sitä on tarkasteltu myös mikrotason pienryhmäprosessina (Yliruka 2012; Pohjola ym. 2015; Leinonen 2016), kuten tässä tutkimuksessa.

Simulaatioharjoituksen toimintavaiheen suunnitteluprosessi tarjosi keskusteluareenan moniammatillisen ryhmän keskinäiselle vuoropuhelulle. Suunnitteluprosessissa edettiin tavoitteellisesti vaiheesta toiseen arvostavassa vuorovaikutuksessa siten, että koko prosessin ajan

jokaisen osallistujan näkemykset tulivat huomioiduksi toimintatutkimuksen periaatteiden mukaisesti (Gustavsen 2008). Suunnitteluryhmän keskeisenä tavoitteena oli kehittää simulaatioharjoitukseen ideaalia moniammatillisesta työskentelystä. Kuulan (1999) mukaan toimintatutkimuksellisesti orientoituneet tutkijat hakeutuvat mielellään kosketukseen kentän ammattilaisten kanssa ja haluavat antautua vuoropuheluun heidän esittämiensä intressien, tulkintojen ja ongelmien äärelle. Tutkimuksessamme ryhmän yhteisellä tiedonmuodostuksella oli keskeinen merkitys sille, että lähisuhdeväkivaltaan liittyvä ilmiö sai selkeästi moniammatillisen ulottuvuuden.

Tutkimuksemme kohdentui yhteistoiminnalliseen suunnitteluprosessiin ilman, että voisimme ottaa kantaa prosessin vaikuttavuuden kysymyksiin laajemmin. Käyttämämme aineisto on pääasiassa prosessin aikana koottuja keskusteluja ja suunnitteluryhmän itsereflektiota. Katsoimme prosessia siten sisältä päin pyrkien kuitenkin tekemään moniammatillisesta tiedonmuodostuksesta myös yleisempiä johtopäätöksiä.

Tutkimusaineiston analyysi

Tutkimusaineiston muodostivat simulaatioharjoituksen suunnitteluryhmän yhteiset suunnitteludokumentit, sähköpostiviestit, kirjalliset reflektoinnit sekä yhteiset keskustelut, joita dokumentoimme koko prosessin ajan. Lisäksi tarkastelimme simulaatiotilanteen käsi-kirjoituksen muotoutumisen prosessia kokonaisuudessaan. Kirjallista aineistoa kertyi seuraavasti: 45 sivua suunnitteluryhmässä käytyä sähköpostikeskustelua, 15 sivua muistioita sekä 7 sivua vasta-

uksia suunnitteluryhmän jäsenille jälkeen päin suunnattuun kyselyyn.

Aineisto analysoitiin narratiivisella analyysillä. Narratiivisessa analyysissä katsotaan kertomisen tapaa, erilaisia juonen käännteitä, millaisia hahmoja tarinassa luodaan ja miten prosessi ajallisesti etenee (Polkinghorne 1988; Hänninen 2004). Koska osallistuimme tiiviisti suunnitteluprosessiin, tunnistimme kokonaisuudesta selkeästi kolme vaihetta: a) *tiedon palasten kokoaminen*, b) *neuvottelua välitilassa*, c) *uuden tiedon syntyminen*. Näiden vaiheiden avulla lähdimme luokittelemaan aineistoa tarkemmin. Luokittelimme aineistosta keskusteluepisodit, jotka kuvasivat jotakin näistä vaiheista. Tämän jälkeen nimesimme keskusteluepisodeista tunnistetut erilaiset näkemykset toistensa vastinpareiksi. Sovelsimme analyysiin Labovin ja Waletzky (1997) jäsentämää kertomuksen rakenteen erittelyä. Usein narratiivista tulkintaa tehdään yksittäisen puheenvuoron kautta. Koska analyysin kohteena oli moniammatillinen tiedonmuodostus, oli yksittäisiä puheenvuoroja tarkasteltava episodeina, jotka muodostivat aiheen kannalta oleellisen tarinankulun. Analyysin seuraavassa vaiheessa muodostimme kiteytettyjä alatarinoita (*sub story*), jotka esitettiin kysymyksinä: *'kenen asialla ollaan?'* Jokaisen alle kiteytettiin kyseiseen keskusteluun liittyvät jännitteet eli ydintarinat (*core story*) ja näistä muodostui päätarinoita (*main story*), jotka kiteytyivät *uhrin turvallisuuden varmistamiseen ja tekijän avuntarpeen huomioimiseen*. Päänarratiivi muodostui prosessin loppuvaiheessa turvallisuudentunteen ja tarkoituksenmukaisen tukimuodon huolellisesta arvioinnista. Taulukossa 1 havainnollistamme edellä kuvattua analyysiä yhden episodin kautta.

Noudatimme tutkimuksessa tutkimuseettisiä periaatteita (TENK 2019). Tässä artikkelissa käytämme aineistotaatteina kirjallisia dokumentteja, joihin osallistujat antoivat luvan. Artikkelin

pääkirjoittaja on koodannut aineiston sattumanvaraisesti (A1, A2 jne.). Kaikki tunnistettavat elementit on pyritty häilyttämään, jotta ryhmän jäsenet eivät tunnista toistensa tekstejä.

Taulukko 1. Esimerkki narratiivisesta analyysistä moniammatillisen tiedonmuodostuksen tulkinassa

Keskusteluepisodin rakenne (Labov & Waletzky 1997)	Alatarina	Ydintarina	Päätarina
<p><u>Tiivistelmä:</u> A: Jos väkivallan tekijä tulee mukaan keskusteluihin se vaikuttaa siihen mitä tekijä uskaltaa kertoa ja tilanne kääntyy hyvinkin päällelleen. B: Olisin varmaan toivonut, että väkivalta olisi ollut kuvauksessa sellainen, että olisi voinut pohtia myös paritapaamisten vaihtoehtoa.</p> <p><u>Orientaatio:</u> A: Paritapaaminen on hyvä tulla esiin. B: Onko asia tarkasteltava parityöskentelyn kautta?</p> <p><u>Mutkistava toiminta:</u> A: Tilanne menee päällelleen luottamuksen kannalta. B: Huomioitava, että väkivaltaisessa tilanteessa on myös mahdollisuuksia muutokseen.</p> <p><u>Lopputulos:</u> A: Voisiko tuoda esille, että alkuun tavataan yksin, ja vasta siinä vaiheessa, kun uhrin turvallisuuden tunne on kohentunut, niin yhteistapaamiset. B: Olisi tärkeä välittää viesti, etteivät asiat ole näin mustavalkoisia. Puolison pelastaminen ei lopeta väkivaltaa. Ja tietysti väkivalta on aina tekijän vastuulla. Oleellista miten työntekijä asiaa lähestyy.</p> <p><u>Päätös:</u> A: Tavataan kun uhrin turvallisuuden tunne on kohentunut. B: Kun raa'an väkivallan kohdalla auttamiskeinot ovat rajalliset, mutta tekijän tukimahdollisuudetkin aina selvitettävä, kun se on mahdollista.</p>	<p>Uhrin luottamus on taattava</p> <p>Tekijän mukaan tulo uhkaa luottamusta</p> <p>Paritapaamisen mahdollisuus selvitettävä</p>	<p>Uhrin luottamus ja turvallisuus tulee taata</p> <p>vs.</p> <p>Myös tekijän tukimahdollisuudet huomioitava</p>	<p>Turvallisuudentunteen ja tarkoituksenmukaisen tukimuodon huolellinen arviointi</p>

Tutkijoina tehtävämme oli koordinoi-da moniammatillista suunnitteluryhmän työskentelyä ja keskustelua. Olimme kuitenkin samalla prosessissa osallisina ja koimme prosessin vaiheet henkilökohtaisesti, minkä vuoksi emme voineet välttää ottamasta kantaa ja kokemasta yhteisiä keskusteluja myös tunnetasolla. Tutkijan tulee olla tietoinen, että intensiivisessä prosessissa omat tunteet ja oletukset voivat jopa estää avoimen vuoropuhelun. Prosessin jälkeen asioita oli helpompi katsoa etäältä ja nähdä jokainen ristiriitainenkin keskustelu merkittävänä kokonaisuuden kannalta.

Tutkimuksen luotettavuuden ja tutkimusetiikan näkökulmasta on tärkeää, että tutkimusprosessin eri vaiheet ja tutkijan valinnat tehdään läpinäkyväksi (TENK 2019). Dokumentoimme keskustelut tarkasti. Jatkuva reflektointi on keskeinen osa osallistavaa tutkimusta (Gould 2016). Koko prosessin ajan kerätty aineisto sekä keskustelustamme tehdyt muistiot ja koonnit olivat ryhmän jäsenten avoimesti saatavilla ja ne käytiin läpi yhteisissä tapaamisissamme. Suunnitteluprosessin päätyttyä tutkimusryhmäämme otettiin uusi jäsen, joka toi ulkopuolista näkemystä tulkittoihimme. Toimintatutkimuksen luonteen mukaisesti käsikirjoitus annettiin luettavaksi kahdelle simulaatiotilanteen suunnitteluun osallistuneelle työryhmän jäsenelle. Tällä halusimme varmistaa tulkintamme oikeellisuutta.

TUTKIMUSTULOKSET

Tiedon palasten kokoaminen

Tutkijat loivat ensin alkutarinan lähisuhdeväkivaltaan liittyvästä asiakas-

tapauksesta, jota suunnitteluryhmässä lähdettiin kehittämään yhdessä. Alussa keskeistä oli luoda yhteistä ymmärrystä asiakkaan tilanteeseen. Keskustelu liikkui tiedollisissa seikoissa, kuten asiakkaan selkäkivun lääkityksessä tai mahdollisissa palveluissa. Jokainen yksityiskohta avattiin huolella sen mukaan, oliko se mahdollista oikeassa elämässä, voisivatko ammatillaiset toimia kyseisellä tavalla tai millaisia reunaehtoja valintoihin liittyy ja oliko asiakastilanne uskottava. Keskustelu uskottavuudesta oli tärkeä osa tätä prosessia, johon tarvittiin sosiaali- ja terveystieteiden ammattilaisten näkemystä siitä, mikä voisi olla kulloinkin mahdollista moniammatillisten palveluiden käytännöissä.

Kaikilla suunnitteluryhmän jäsenillä oli pitkä työkokemus tehtävässään ja tämä tieto haluttiin saada ryhmän käyttöön. Pitkä työkokemus saattaa myös rajoittaa uusien näkökulmien löytymistä, jos totutuista ajattelumalleista pidetään vahvasti kiinni (Raami 2020). Ryhmäämme muodostui kuitenkin heti alkuvaiheessa luottamuksellinen ilmapöytä, emmekä tunnistanee kenenkään uhkaavan toisen ammatillista asemaa, kuten moniammatillisessa yhteistyössä saattaa käydä. Suunnitteluryhmän keskusteluissa syntyvät erilaiset näkökulmat avasivat kiinnostavasti tietä uuden tiedon rakentamiselle. Seuraavaksi kuvaamme niitä keskusteluepisodeja, jotka tulkitsemme tiedonmuodostusprosessin ns. välitilaksi.

Neuvottelua välitilassa

Kuka voi olla asiakas? Keskustelua syntyi siitä, mikä on kullekin ammatilliselle luonteva tapa olla osa moniammatillista ryhmää simulaatioharjoituksessa.

Kun kyse oli lähisuhdeväkivallasta ja moniammatillisen työn tarpeesta, tuli tilanteen tapahtua perusterveydenhuollon kontekstissa. Ajatuksenamme oli luoda tapaus, jossa asiakas olisi koulutettu ja kohtuullisen hyvässä asemassa oleva henkilö, esimerkiksi lääkäri. Tämä olisi poistanut mielikuvaa siitä, että perheväkivallan uhri on aina heikossa yhteiskunnallisessa asemassa oleva henkilö. Aiheesta virisi kiinnostava keskustelu. Syntyi kannanottoja siitä, että lääkäri ei voisi olla asiakas, sillä se leimaa lääkärin ja lääkärinkoulutus suojaa väkivaltailmiöltä. Keskustelun näkemykset alkoivat osin jakaantua kahteen suuntaan: ammatillinen asema suojaa lähisuhdeväkivallan kierteeseen ajautumiselta vs. lähisuhdeväkivalta voi koskettaa kaikkia ihmisryhmiä taustoista riippumatta. Jälkimmäistä näkökulmaa perusteltiin tutkimustiedolla.

En ole törmännyt tutkimukseen, jossa lääkärit tai mikään muukaan ammattiryhmä olisi rajautunut pois lähisuhdeväkivallan kokemisen mahdollisuudesta. (A4)

Määritimme asiakkaan päiväkodin johtajaksi, jotta asia ei synnyttäisi tapahtumaan osallistujissa turhaa huolta. Kuitenkin tutkijoina olimme osin tuomassa esiin, että lähisuhdeväkivalta olisi tärkeää ymmärtää ilmiönä, joka voi koskettaa kaikkia ihmisiä. Lähisuhdeväkivaltaa esiintyy kaikkialla yhteiskunnassamme riippumatta yhteiskuntaluokasta. Myös miehet ja naiset voivat yhtä lailla olla väkivallan uhreja, vaikka lähisuhdeväkivalta onkin yleisempää naisille. (Lidman 2015.)

Suunnitteluprosessin kannalta oli tärkeä löytää kaikkia tyydyttävä yhteinen ratkaisu. Lisäksi argumentit, jotka

korostivat väkivaltaan liittyvää leimaa, olivat myös aiheen sensitiivisyyden näkökulmasta järkeviä. Ryhmän toisia arvostavaa ilmapiiriä vastakkaiset tulokset eivät horjuttaneet, kuten seuraavassa asiaa pohditaan. Myös monitieteisessä opetuksessa on havaittu vastaavaa erilaisten näkökulmien täydentävyyttä, kun tarkastellaan yhteistä asiakastilannetta (Mönkkönen ym. 2021).

Minulle jäi mieleen nuo edellä mainitut jännitteet, jotka olivat kiinnostavia ja mahdollistivat sen, että opimme ymmärtämään asian eri puolia. Nuo jännitteet toivat esiin myös sen, että jokainen ammattilainen tulkitsee eettisiä sääntöjä hiukan eri tavoin ja ammattitausta vaikuttaa myös tähän. Kiinnostava oli nähdä, miten esimerkiksi, että saman ammattikunnan sisällä syntyy erilaisia tulkintoja. Prosessin aikana osapuolet upealla tavalla arvostivat toistensa näkökulmia, niitä puntaroitiin yhdessä ja lopputulos oli aina selkeästi yhteinen tuotos, mikä on asiakkaan tausta, mikä suojaa (sosioekonominen asema?) (A2)

Osallistujien keskinäinen arvostus oli oleellista sille, että erilaiset näkemykset eivät synnyttäneet vastakkainasettelua, kuten eräs osallistuja toi esille.

Tärkeää oli, että kaikkia osallistujia kuultiin ja mielipiteiden erilaisuus sai tulla näkyväksi ja yhdessä pohdittavaksi asiaksi. Mieleeni jäi erityisesti esille tulleet näkemyserot, joista kuitenkin pystyttiin keskustelemaan ja rakentamaan toimivaa kokonaisuutta. (A3)

Jännitteet loivat jo prosessin alussa tärkeää dialogista henkeä, jota edisti ryhmän vahva sitoutuminen yhteiseen tehtävään. Eräs osallistuja kuvasi, että jännitteisestä tilanteesta onnistuttiin

pääsemään eteenpäin, kun kaikki näkökohdat avattiin huolella.

Mieleen jäi se, miten tietyt kysymykset vaikkapa uhrin ammatista saivat aikaan keskustelua. Koin, että suunnitteluprosessissa otettiin kuitenkin huomioon kaikki osallistujat ja heidän näkemyksensä. Koin, että epäselviä kohtia pyrittiin selvittämään mahdollisimman tarkasti, jotta case toteutuisi niin, että se vastaisi mahdollisimman paljon todellista tilannetta ja että siinä toimitaisiin mahdollisimman oikein. (A4)

Kenellä on oikeutus ottaa puheeksi? Salassapidon ja luottamuksellisuuden kysymykset nousivat jo suunnittelun alkuvaiheessa esiin, mikä on tyyppillistä moniammatillisessa työssä (Notko ym. 2021). Pohdimme, onko lääkäriellä oikeus soittaa toiselle lääkärille ilman potilaan lupaa. Syntyi keskustelua siitä, missä tilanteessa vaitiolovelvollisuutta voi rikkoa ja milloin salassapidosta on ehdottomasti pidettävä kiinni. Tässä kohdin suunnitteluprosessin vetäjät joutuivat ottamaan roolin, jossa asia selvitetään hankkimalla riittävästi tietoa eri ammattilaisten näkökulmista.

Lääkäri, jota konsultoimme, otti kantaa hyvin kriittisesti kuvattuun caseen. Kävimme tiukan keskustelun siitä, mikä on salassapidon ym. mahdollista eli mihin lääkäriellä on oikeus ja mihin ei (...) Kerroin hänelle, että tämän alkuhahmon jälkeen meidän oli tarkoitus työstää nuo yksityiskohdat salassapidon, lääkehoidon ym. osalta. (A2)

Koska suunnittelu aloitettiin ilman lääkärin näkökulmaa, emme osanneet ottaa tätä moniammatillisen työn kannalta keskeistä seikkaa riittävästi huomioon. Moniammatillisessa ryhmässä on tärkeä nähdä, että jokaisella ammattilaisella on

keskeinen rooli kokonaistiedon kannalta. Tiedon lisäksi on kyse siitä, miten tieto kussakin ammatillisessa kontekstissa tulkitaan ja mikä toimintamalli on missäkin roolissa oikeutettua. Moniammatillisessa ryhmässä jokaisella on myös ammattiaseman ohjaamat roolit, jotka vaikuttavat heidän tekemiinsä ratkaisuihin.

Epäily lähisuhdeväkivallasta herää tyyppillisesti terveydenhuollossa, jolloin tulee pohtia puuttumiseen ja salassapitoon liittyviä kysymyksiä. Vaikka väkivalta on oikeudellisesti rikos, tulee ammattilaisten noudattaa salassapitovelvollisuutta, jonka rikkominen on myös rangaistava teko. Toisaalta ammatillisilla on ilmoitusvelvollisuus, jolloin puuttumattomuus voidaan nähdä virkakvelvollisuuden laiminlyöntinä. Viranomaisen rooli ja tiedon kulkua koskeva lainsäädäntö vaikuttavat siihen, miten tilanteeseen voi puuttua. Lainsäädäntö tietojen luovuttamisesta on jossain määrin tulkinnanvaraista ja yksinkertaisten vastausten puuttuessa tilanteissa tulee toimia tapauskohtaisesti. Parasta on, jos asiakkaalta saadaan suostumus tietojen luovuttamiseen. (Lohiniva-Kerkelä 2017.)

Päätimme selvittää asiaa myös juristeilta, sillä ryhmässämme oli hyvin erilaisia tulkintoja asiasta. Yhden tulkinnan mukaan salassapito suojaa ammattilaisia, eikä siitä voi poiketa. Toisen näkemyksen mukaan asiakkaan edun vaatiessa asia on otettava puheeksi ja huoli siirrettävä toiselle ammattilaiselle. Tällaisessa tilanteessa oli tärkeä huomioida se, etteivät ryhmät vetäjät asettautuisi tiettyyn näkökulmaan. Asia muokkautuu riittävän yhteiseksi toimijoiden käsissä. Yksi osallistujista päätti selvittää lakia

potilaan oikeuksista ja asemasta liittyen lääkärin vaitiolovelvollisuuteen. Päädyimme tutkimaan erityisesti lain 13 §:ää, jonka 2 momentin mukaan potilaan tai hänen laillisen edustajansa suullisen suostumuksen tai asiayhteydestä muuten ilmenevän suostumuksen mukaisesti voi luovuttaa tarpeellisia tietoja toiselle terveydenhuollon toimintayksikölle tai ammattihenkilölle. Asiaa selvittänyt osallistuja tiivistä asian seuraavasti:

Eli jonkinlainen suostumus olisi pitänyt potilaalta saada siellä toisella paikkakunnalla, jotta tietoja voisi luovuttaa, jos lakia oikein tulkitseen. Siihen en kyllä osaa vastata (eikä laki nähdäkseni anna vastausta), miten tietoja voi luovuttaa, voisiko tämän tehdä esim. puhelimitse? (A6)

Keskustelun myötä nousseet kaksi erilaista tulkintaa salassapidosta ilmentää hyvin sitä, että vaikka laki on kaikille sama, se saa hyvin erilaisia, sekä henkilökohtaisia että ammattikohtaisia tulkintoja. Ensimmäinen näkökulma korosti lakia normina, jota kaikkien tulee noudattaa samalla tavalla. Toinen näkökulma sisälsi tilannekohtaista harkintaa, jossa myös asiakkaan suojaaminen väkivaltatilanteessa on tärkeää. Tämän keskustelun dilemma avautuu seuraavassa aineisto-otteessa:

Tuon casen suhteen meidän tuleeekin miettiä sitä lain ja varhaiseen puuttumisen liittyvän vastuun rajapintaa, joka tulee eteen usein tällaisissa caseissa. Myös sitä voisi pohtia, mikä vaikutus vuorovaikutuksella on sellaisen suhteen rakentamisen kannalta, että asiakas saadaan yhteistyöhön mukaan. (A2)

Yhteisen keskustelun kompromissiratkaisuna päädyimme siihen, että lähtö-

kohtaisesti asiakkaan tiedot ovat salassa pidettäviä eli ensimmäinen periaate on lainmukainen ja sitä tulee kaikkien noudattaa. Toista näkökulmaa puoltavat tilanteet, joissa asiakkaasta on syntynyt riittävän iso huoli ja jolloin jonkinlainen interventio tai puheeksi otto olisi oikeutettua. Laissa on määritelty kuitenkin poikkeuksia. Joku oikeusperiaate voi loukata jotakin oikeushyvää (Mäki-Petäjä-Leinonen 2018). Tässä tuo dilemma syntyi kahdesta periaatteesta: luottamuksellisuus vs. asiakkaan turvallisuus, jotka molemmat oli otettava huomioon (Lohiniva-Kerkelä 2017). Keskustelu päätettiin ja osallistujille lähetettiin seuraava viesti, jolla asia suljettiin.

Olemme pienemmällä ryhmällä jalostaneet perheväkivaltaan liittyvää tarinaa eteenpäin saadut kommentit huomioiden. Se olikin vain ensimmäinen hahmoversio asialle. Nyt tässä versiossa on huomioitu tarkemmin salassapidon kysymykset. Rakensimme alkutilanteen, jossa mukana on myös koulussa syntynyt huoli perheen tyttärestä, vaikka kyse ei ole varsinaisesta lastensuojeluasiasta. Toki siinä on se ulottuvuus mukana. (A10)

Kumman puolelle astutaan – uhrin vai tekijän? Kolmas, tunteita herättävä keskustelu liittyi prosessin loppuvaiheessa käytyyn keskusteluun siitä, viestitetäänkö ajatusta uhrin vai tekijän tukemisesta. Simulaatioharjoitukseen suunniteltiin tämän näkökulman pohjalta väkivallan tekijän puheenvuoro, joka oli triggeri avaamaan erilaisia näkökulmia ja mielipiteitä aiheesta. Toinen näkökulma korosti uhrin tukemista ja toinen puolestaan korosti koko perheen tuen merkitystä. Keskustelu avasi kiinnostavasti jännitteistä välitilaa, jossa kukin toimija ankuroitui vahvasti

omaan ammatilliseen orientaatioonsa. Yksi ammatillisista korostikin moninäkökulmaisuuuden tärkeyttä oman työskentelynsä keskeisenä lähtökohtana.

Itse koen tyytyväisyyttä siitä, että lähisuhdeväkivaltaa tekevän ihmisen näkökulmaan saatiin mukaan moninäkökulmaisuuutta ja sitä, kuinka heitä myös täytyy kokonaisuuksessa huomioda ja auttaa. Sinänsä suunnitteluprosessista ei mikään jäänyt asiana askarruttamaan. (A3)

Asiaan liittyi toinenkin näkemys: lähisuhdeväkivaltaa kokeneen asiakkaan auttamisessa ei tule unohtaa, kuka on väkivallan uhri, joten hänen on tärkeä saada siihen varauksetonta tukea.

Suomi on v. 2015 ratifioinut Istanbulin sopimuksen, jossa yhteiskuntamme on sitoutunut toimiin naisiin kohdistuvan väkivallan torjumisessa. Samoin tähän velvoittavat useat kansainväliset ihmisoikeussopimukset, joiden puutteellisesta noudattamisesta Suomea on toistuvasti ”ojennettu” esimerkiksi Euroopan neuvoston tasolta. Niin tässä mielessä kyllä vähän ajattelen, että nainen pitää ”pelastaa” väkivaltaisesta suhteesta. (A4)

Uhrin aseman puolustamiseen liittyvä kommentti nosti esiin riskin, että raja tekijän ja uhrin välillä voi liiaksi hämärtyä. On huomioitava myös, että kaikilla tilanteen osapuolilla on jokin rooli tilanteen ylläpitämisessä.

Hei, ihan muutama huomio tuohon x:n esille nostamaan tärkeään näkökulmaan. Ehkä opiskelijoille voi olla hyväkin tuoda esille näkökulmaa, että väkivalta vaan on graavia. En tiedä, miksi ja miten sitä asiaa pitäisi silotella. Väkivallalla on tekijä ja

uhri. Kuten totesit, on tapauksia, joissa näiden raja voi olla hämärtynyt. Se, että onko se tämän simulaation pääasia, on sitten eri juttu. Väkivallan teot sinänsä voivat olla molemminpuolisia, mutta jos asiaa ajatellaan valtakysymyksen kautta, niin symmetrisuus usein häviää, eikä väkivaltatilanteissa olekaan osallisena kaksi tasa-arvoista toimijaa. (A4)

Kolmas näkökulma, joka tulee esiin alla olevissa otteissa, korosti tilannekohtaista arviota siitä, milloin perhe tai puoliso otetaan mukaan ja milloin on parempi tehdä työtä pelkästään uhrin kanssa. Tämä keskustelu käytiin osin sähköpostissa, jossa osallistujat rohkenivat avata omia tulkintojaan asioista. Jännite näiden painopisteiden välillä oli osin tullut esiin jo suunnittelukokouksessa.

Jos Teemu (väkivallan tekijä) tulee mukaan keskusteluihin se vaikuttaa siihen mitä Virpi uskaltaa kertoa ja tilanne voi kääntyä hyvinkin pääläelleen. Toisaalta uskon, että toisenlaisella pariskunnalla tuollainen parityö olisi hyvinkin järkevä ratkaisu. (A3)

Onko asiaa muuten pakko ja välttämätöntä jäsentää parityöskentelyn kautta? Voisiko tuoda esille, että alkuun tavataan yksin, ja vasta siinä vaiheessa, kun uhrin turvallisuuden tunne on kohentunut, niin yhteistapaamiset. Kaikki väkivaltatyö ei kuitenkaan ole parityötä, eikä sitä voida tehdä kaikkien pariskuntien kanssa. (A4)

Väkivaltaa kokeneen asiakkaan auttamiseen liittyvässä keskustelussa syntyi kiinnostavaa keskustelua työmuodoista, joiden osalta on tärkeä noudattaa tarkkaa harkintaa ja katsoa asiaa sen osalta objektiivisesti. Koska väkivalta herättää auttajassakin vahvoja tunteita, lisää se houkutusta asettua katsomaan asiaa

tunteiden ohjaamana. Osallistujat pysyivät taitavasti löytämään uusia näkökulmia ja etenemään tarkastelussa siten, että asiassa oli yhdistettävissä useita tekijöitä. Jälkikäteen eräs osallistuja pohti episodiat seuraavasti:

Mielestäni case rakentui keskustelujen, erilaisten näkemysten ja niiden tuomien pohdintojen kautta hyväksi kokonaisuudeksi. (A3)

Sama osallistuja toi esiin, että moniammatillisella keskustelulla oli myös tärkeä yhteiskunnallinen funktio ymmärtää väkivaltaan puuttumisen moninaisuus, jota on vaikea toteuttaa ilman laajaa yhteistyötä eri viranomaisten kanssa.

Yhteiskuntamme ja media tuovat esille vahvasti tätä näkökulmaa, jossa nainen tulee pelastaa väkivaltaisesta suhteesta. Voi olla, etten osaa näin kirjoittaa asiaa riittävän selkeästi kuvata, mutta ajatukseni ydin on, että väkivallan tekijää tulisi myös pyrkiä auttamaan ja löytää auttamiskeinoja, jotta väkivalta ei enää jatkuisi tai siirtyisi seuraavaan suhteeseen. Puolison pelastaminen ei lopeta väkivaltaa. Ja tietysti väkivalta on aina tekijän vastuulla. Mutta voi näitä asioita pohtia myös jälkikeskustelussa. Tärkeä asia kuitenkin yhdessä miettiä kuinka nyt toimitaan, kun tietoa on hahmoista jo näin paljon. (A3)

Moni osallistujista pohti edellä kuvattua yhteistyön merkitystä asiakkaan saaman tuen kannalta, mikä kertoi rakentavasta asenteesta moniammatillista työskentelyä kohtaan. Väkivalta on hyvin henkilökohtainen, arkaluontoinen aihe, johon liittyy paljon syyllisyyttä sekä häpeää, minkä vuoksi on pyrittävä yhdessä kaikin tavoin lisäämään uhrin turvallisuustunnetta (Lidman 2015).

Tietoisesti olin aktiivinen tärkeän aiheen äärellä, koska toiveena on, että me työntekijät voisimme nähdä perhe- ja parisuhdeväkivallan asiana, jossa kaikki osapuolet tarvitsevat apua ja tukea kyseisessä elämäntilanteessa, jotta väkivalta vähentyisi ja loppuisi. Työntekijöiden suhteutumisella ja ammattitaidolla on suuri merkitys perheille, pariskunnille ja yksilöille heidän auttamisessaan, ja heidän motivoimisessa yhteistyöskentelyyn. Se myös mahdollistaa, että asiakkaiden kokemus syyllisyyttä ja häpeää vähenevät ja eivät ole enää samalla tavalla esteenä yhteistyöskentelylle. (A3)

Uuden ymmärryksen rakentuminen

Simulaatioharjoitus osoitti, että prosessin aikana syntyneet jännitteet sulautuivat yhteisymmärryksessä yhteiseksi käsitykseksi moniammatillisesta puuttumisesta lähisuhteiden väkivaltaan. Tämä oli selkeästi tunnistettavissa osallistujille lähetetyn jälkikyselyn tuloksissa, joista välittyi kuva yhteisen ymmärryksen muodostumisesta.

Lopullisessa simulaatio-casessa ei näkynyt minkäänlaisia erimielisyyksiä, sillä kysymyksiä aiheuttaneet seikat oli keskusteltu ja selvitetty suunnitteluvaiheessa jo lävitse. (A4)

Suhteellisen lyhyessäkin ajassa aito moniammatillinen yhteistyö todella avartaa tuloksellisuutta. Koettu lopputulos (simulaatioiltoapäivän onnistuminen) oli kerrassa oivallinen. Tämä kaikki vahvistaa siis luottoa moniammatillisuuden voimaan. Iloa oli olla mukana tässä tasavertaisena jäsenenä, kaikkia kunnioitettiin ja huomioitiin läpi projektin. (A7)

Yhteisen tiedonmuodostuksen kannalta on tärkeä nähdä, että valmiita toiminta-

malleja ei tällaisiin haastaviin asiakastilanteisiin ole, vaan jokainen ammattilainen joutuu aina sovittamaan monia eri näkökulmia sekä itse tekemään eettiset valintansa (Banks & Williams 2005; Mönkkönen ym. 2021). Yhteistoiminnallisessa suunnittelussa yhdisteltiin ja soviteltiin erilaisia näkökulmia toisiinsa katsomalla asiaa useammalta kannalta. Konsensus perustuu oletukseen, että vuorovaikutuksessa toimivat kykenevät vastavuoroiseen kritiikkiin (Leinonen 2016). Prosessin jälkeen osallistujat tarkastelivat näkökulmien jännitteitä dialogisessa hengessä ja antoivat palautetta dialogisen tilan luomiselle ryhmässä. Seuraavassa otteessa suunnitteluryhmän jäsen kiteyttää edellä kuvattua prosessia tuomalla ymmärtävän näkökulman siihen, että auttamiskeinot ovat usein rajalliset. Otteessa palataan jännitteeseen keskusteluun, mutta annetaan sille nyt paljon laajempi merkitys asiakkaan kohtaamisen kannalta. Yhdessä kyetään tunnistamaan erilaisia ulottuvuuksia ja tuomaan esiin mahdollisia auttamisen väyliä:

Minulle ei hahmottunut, että kukaan olisi varsinaisesti halunnut kiistää tekijän auttamisen tärkeyden. Sen vuoksihan tämä video ylipäätään päätettiin tehdä. Aiheeseen liittyvän tutkimuksen valossa auttamiskeinot saattavat vaan monesti ollakin melko vähäiset. Mutta, mielestäni jo se, että tekijän puheenvuoro on, sisältää viestin siitä, että pidämme auttamista mahdollisena. Ja oliko, että siinä näitä eri auttamisen väyliä voisi tuoda esille, että on tarjolla apua. (A4)

Kokonaisuudessaan edellä kuvattujen episodien kautta ilmeni moniammatillisen tiedonmuodostuksen keskeinen luonne. Eräs osallistuja korosti asioiden sanoittamisen merkitystä. Kullakin ryh-

män jäsenellä on vastuu sanoittaa asia niin, että se tulee toisille ammattikunnille ymmärrettäväksi.

”Sinun maailmasi on vain osa minun to-tuuttani” -tuli usein mieleen. Se, mikä on toisen kannalta kaikkein tärkeintä, on toisen näkökulmassa vain sivujuonne, ja se ainainen muistutus siitä, että jos toinen ei ymmärrä ammattikieltäsi, ei hän ole se tyhmä ja hölmö. Hölmö on se, joka ei osaa kertoa asiaa yleiskielellä tai siten, että toinen sen ymmärtää. (A5)

Välitilassa tapahtuvat jännitteet, eräänisyys sekä erilaiset tulkinnot loivat yhteisessä prosessissa merkittävää uutta ymmärrystä lähisuhdeväkiä kokeneen asiakkaan kohtaamisen ilmiöstä. Otteet kuvastavat suunnitteluryhmän jäsenten dialogista asennoitumista omaan asiantuntijuuteensa, mikä on moniammatillisen tiedonmuodostuksen kannalta keskeistä. Tarvitaan avointa vuorovaikutusta, luottamukseen perustuva prosessi sekä herkkyyttä käyttää eteen tulevat jännitteet koko ryhmän hyödyksi.

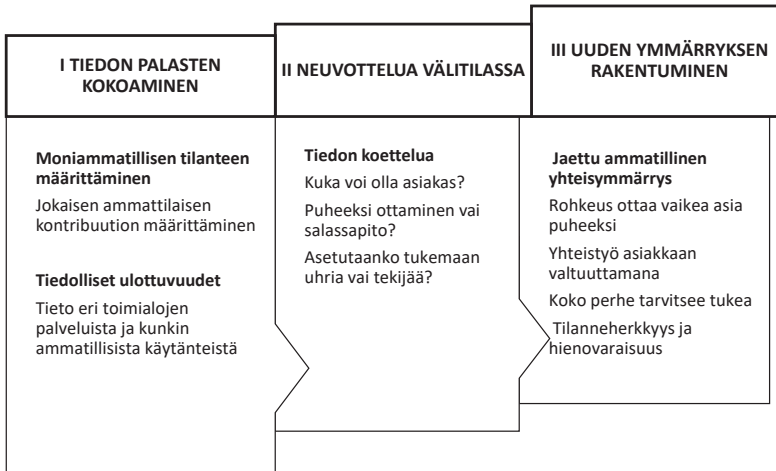
YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Olemme tällä tutkimuksella pyrkineet tuottamaan yhden kehyksen ymmärtää moniammatillisen työryhmän toimintaa ja täyttää tutkimusaukkoa moniammatillisesta tiedonmuodostuksesta, joka on moniammatillisen työn kontekstissa vielä vähän tutkittu aihe. Mielestämme liminaaltila on toimiva käsite moniammatillisen tiedonmuodostuksen jäsentämiseen (Konttinen ym. 2013). Myös dialogisuudessa korostetaan moniäänisyyttä, joka synnyttää rakentavia jännitteitä ja yhteistä merkityksellistämistä

(Bahtin 1991; Jabri ym. 2008), mikä oli selkeästi tunnistettavissa tutkimuksessamme. Yhteenvetomme moniammatillisesta tiedonmuodostuksesta on esitetty kuviossa 1.

Moniammatillinen tiedonmuodostus eteni tiedon palasten kokoamisesta liminaaltilaan ja sen kautta uuteen yhteiseen ymmärrykseen. Gustavsenin (2008) mukaan yhteisessä suunnittelussa on tärkeä luoda tunnelma, jossa yksikään näkökulma ei voi olla monopoli-

dynnetään (Gustavsen 2008; Tsoukas 2009). Kokonaisuudessaan prosessilla oli monien laajemminkin ohjauksellisten työtapojen luonteenomaisia piirteitä, joissa seuraavalle askeleelle edetään vasta kun riittävä ymmärrys asioista on syntynyt (Vehviläinen 2020). Yhteisen tiedonmuodostuksen osalta tutkimusaineiston pohjalta keskeisiksi tekijöiksi moniammatillisessa tiedonmuodostuksessa näyttäytyivät rohkeus ja avoimuus tuoda omia tulkintoja esiin, tunteiden ohjaavuus tulkinnassa, jännitteiden

Kuvio 1. Moniammatillinen tiedonmuodostus simulaatioharjoituksen suunnitteluprosessissa

asemassa muihin nähden. Tämä toteutui prosessissamme hyvin, sillä ryhmässä oli erilaisista näkemyksistä huolimatta luottamuksellinen ilmapiiri. Yhteisessä tiedonmuodostuksessa tieto oli pidettävä riittävän konkreettisena, jotta se pysyi selkeästi käytännön tuntumassa. Yhteinen tiedonmuodostus edellytti myös yhteisiä rakenteita, riittävästi aikaa, luottamuksellisuutta ja avoimuutta ryhmän jäsenten kesken siten, että kaikkien ryhmän jäsenten asiantuntemusta hyö-

tarkoituksenmukaisuus tiedonmuodostuksessa sekä tiedon jäsentyminen erilaisten näkökulmien yhdistämisen ja riittävän yhteisen tulkinnan tuloksena.

Tutkimuksessamme yhteinen tiedonmuodostus eteni seuraavasti. Ensimmäisessä vaiheessa tieto koottiin pienistä palasista, joissa määriteltiin jokaisen ammattilaisen rooli kokonaisuudessa ja jaettiin tietoa eri toimialojen palveluista ja ammatillisista käytänteistä. Suun-

nittelun alkuvaiheessa onkin tavallista, että ryhmän jäsenet ovat alussa yleensä suhteellisen yksimielisiä yhteisistä tavoitteista ja periaatteista. Eriäänisyyttä usein syntyy vasta, kun ryhdytään ratkomaan ongelman yksityiskohtia. Yleensä tällöin, kuten tutkimuksessammekin, tehdään tapauskohtaisia kompromisseja ja perusteluja on löydettävä eri suunnista (Väisänen 2012). Tässä vaiheessa syntyi ymmärrys siitä, mikä on moniammatillisessa asiakaskohtamisessa olennaista.

Välitilassa kolme keskeistä kysymystä toimivat ns. triggereinä, jotka avasivat erilaisia näkökulmia keskusteluun. Nämä kysymykset olivat: kuka voi olla lähisuhdeväkivaltaa kohdannut asiakas, voidaanko asia ottaa puheeksi ja miten salassapitosäädökset otetaan huomioon, ja asettuvatko ammatilliset uhrin vai tekijän puolelle. Tämä kuvastaa, että ryhmän jäsenten erilaisuus edistää uuden tiedon syntymistä, mutta se ei takaa sitä. Se on lähinnä tapa rakentaa tietoa yhdessä (Nonaka & Takeuchi 2005). Parhaimmillaan moniammatillinen yhteistyö on keskenään erilaisten ammattiryhmien monimuotoisten tietojen ja taitojen yhteensovittamista asiakkaan kokonaisvaltaisen tuen saamiseksi (Pärnä 2012).

Kolmannessa vaiheessa rakentui ammattilaisten kesken uusi jaettu näkemys, jossa korostettiin, että ammattilaisten tulee ottaa vaikea asia puheeksi moniammatillisessa yhteistyössä. Tilaa, jonka kuvasimme uuden yhteisen ymmärryksen rakentumisena, Turner (2007) kuvaa eräänlaisena kotiinpaluuna matkalta, jossa on jouduttu hetkeksi pois omasta turvallisesta elämänpiiristä. Simulaatioharjoituksen

suunnitteluryhmässä päädyttiin tulkitsemaan asiakkaan moniammatillista tukemista siten, että asiakkaan yksityisyyttä on suojattava ja ammattilaisten vastuulla on jakaa huoli toisten ammattilaisten kanssa, mutta kuitenkin aina asiakkaan valtuuttamana. Ensisijaisesti on varmistettava väkivallan uhrin turvallisuus, mutta on myös huomiotava, että koko perhe tarvitsee tukea. Moniammatillisissa tilanteissa tarvitaan erityistä tilanneherkkyyttä ja hienovaraisuutta, sillä asiakkaan voi olla vaikea puhua väkivaltakokemuksestaan moniammatillisessa ryhmässä.

Tutkimuksemme osoitti, että väkivaltatilanteeseen puuttuminen ymmärretään eri ammattilaisten keskuudessa hiukan eri tavoin (ks. Notko ym. 2021). Koska väkivallan aiheuttamissa ongelmissa käännyttään usein sosiaali- ja terveydenhuollon puoleen, on tämän asiakasryhmän avuntarpeen tunnistaminen merkittävässä asemassa. Uusille hyvinvointialueille muodostetuissa sote-keskuksissa on tärkeä tunnistaa moniammatillisen työn paikkoja. Lähisuhdeväkivaltaa kokeneen asiakkaan auttamiseksi ammattilaisten on huomiotava koko sosiaalinen tilanne, jossa asiakas elää. Tämä on myös keskeinen osa sosiaalityön ydintehtävää ja parhaiten se tapahtuu yhteistyössä eri ammattiryhmien kesken (Nietola 2011; Piippo ym. 2021b).

Tutkimamme suunnitteluprosessi on yksi esimerkki siitä, miten tietoa voidaan rakentaa moniammatillisesti. Seuraava askel olisi kehittää malli moniammatilliseen tiedonmuodostukseen siten, että se voitaisiin ottaa yhdeksi moniammatillisten työtapojen kehittämisen ja arvioinnin välineeksi. Lisäksi

jäsennystämme voidaan jalostaa sosi-
aali- ja terveystalveluiden integraation
toteuttamiseksi moniammatillisena yh-
teistyöprosessina tai osana ammattityön
tutkimuksellista kehittämistä tai käyt-
tötutkimusta (Satka ym. 2016; Toik-
ko & Rantanen 2016).

KIRJALLISUUS

- Alhanen, Kai (2013) John Deweyn koke-
musfilosofia. Helsinki: Gaudeamus.
- Anderson, Harlene & Goolishian Harold
(2005) Not-knowing approach to ther-
apy. Teoksessa Sheila McNamee & Ken-
neth Gergen (toim.) *Therapy as Social
Construction*. London: Sage, 8–25.
- Bahtin, Mihail (1991) Dostojevskin poetii-
kan ongelmia. Suom. Tapani Laine. Hel-
sinki: Orient Express. (Ven. alkuteos
1963.)
- Banks, Sarah & Williams, Robin (2005)
Accounting for ethical difficulties in
social welfare work: Issues, problems
and dilemmas. *British Journal of Social
Work* 35 (7), 1005–1022. [https://doi.
org/10.1093/bjsw/bch199](https://doi.org/10.1093/bjsw/bch199)
- Bronstein, Laura R. (2003) A model for
interdisciplinary collaboration. *Social
Work* 48 (3), 297–306. [https://doi.
org/10.1093/sw/48.3.297](https://doi.org/10.1093/sw/48.3.297)
- Flinck, Aune & Leppäkoski, Tuija &
Paavilainen, Eija (2010) Perheväkival-
taan puuttuminen on jokaisen asia. *Ai-
kuiskasvatus* 1, 50–56. [https://doi.
org/10.33336/aik.93859](https://doi.org/10.33336/aik.93859)
- Glaser, Brooklyn & Suter, Esther (2015)
Interprofessional collaboration and in-
tegration as experienced by social wor-
kers in health care. *Social Work in Health
Care* 55 (5), 395–408. [https://doi.org/10.
.1080/00981389.2015.1116483](https://doi.org/10.1080/00981389.2015.1116483)
- Gould, Jeremy (2016) Refleksiivisyyden po-
luilla. Epistemologisesti radikaalin yhteis-
kuntatieteen puolustus. Teoksessa Jeremy
Gould & Katja Uusihakala (toim.) *Tutkija
peilin edessä. Refleksiivisyys ja etnografi-
nen tieto*. Helsinki: Gaudeamus, 937.
- Gustavsen, Björn (2008) Action re-
search, practical challenges and the
formation of theory. *Action Re-
search* 6 (4), 421–437. [https://doi.
org/10.1177/1476750308094130](https://doi.org/10.1177/1476750308094130)
- Gustavsen, Björn (2014) Social impact
and the justification of action. *Action
Research* 12 (4), 339–356. [https://doi.
org/10.1177/1476750314534455](https://doi.org/10.1177/1476750314534455)
- Hujala, Anneli & Taskinen, Helena (toim.)
(2020) *Uudistuva sosiaali- ja terveystala*.
Tampere: Tampere University Press.
- Hänninen, Vilma (2004) A model of nar-
rative circulation. *Narrative Inquiry* 14
(1), 69–85. [https://doi.org/10.1075/
ni.14.1.04han](https://doi.org/10.1075/ni.14.1.04han)
- IFSW – Ethics in Social Work, Statement
of Principles (2018) International Fed-
eration of Social Workers. [https://www.
ifsw.org/global-social-work-statement-
of-ethical-principles/](https://www.ifsw.org/global-social-work-statement-of-ethical-principles/) Luettu 15.8.2020.
- Jabri, Muayyad & Adrian, Allyson D. & Boje,
David (2008) Reconsidering the role of
conversations in change communica-
tion. A contribution based on Bakhtin.
*Journal of Organizational Change Man-
agement* 21 (6), 667–685. [https://doi.
org/10.1108/09534810810915718](https://doi.org/10.1108/09534810810915718)
- Kekoni, Taru & Mönkkönen, Kaarina &
Silen-Lipponen, Marja & Tiihonen, Miia
& Saaranen, Terhi (2021) Moniamma-
tillinen suursimulaatio opiskelijoiden
oppimisen näkökulmasta. *Janus* 4 (29),
366–385. [https://doi.org/10.30668/ja-
nus.89973](https://doi.org/10.30668/janus.89973)
- Kontio, Mari (2013) Jaetun ymmärryksen
rakentuminen moniammatillisten op-
pilashuoltoryhmien kokouksissa. Aka-
teeminen väitöskirja. Oulun yliopisto.
*Acta Universitatis Ouluensis. E Scientiae
Rerum Socialium* 138.
- Konttinen, Tiina & Houni, Piia & Karten,
Helena & Toivonen, Heikki (2013)
Liminaalitalan käsite työn muutosten
jäsentäjänä. *Aikuiskasvatus* 4, 252–264.
<https://doi.org/10.33336/aik.94057>
- Koponen, Jonna & Julkunen, Saara &
Cornell, Iris G. & Clapper, Timothy C.
(2015) Theoretical princi-
ples of simulation-based sales com-
munication training. *Simulation &
Gaming* 46 (2), 137–147. [https://doi.
org/10.1177/1046878115579582](https://doi.org/10.1177/1046878115579582)
- Kuula, Kristiina (1999) *Toimintatutkimus.
Kenttätöitä ja muutospyrkimyksiä*. Tam-
pere: Vastapaino.

- Labov, William & Waletzky, Joshua (1997) Narrative analysis: Oral versions of personal experience. *Journal of Narrative & Life History* 7 (1–4), 3–38. <https://doi.org/10.1075/jnlh.7.02nar>
- Leinonen, Minna (2016) Toimintatutkimus ja työkonferenssimenetelmä työpaikkojen tasa-arvon edistämiseksi. Akateeminen väitöskirja. Yhteiskunta- ja kulttuuritieteet. Acta Universitatis Tampereensis 2184. Tampereen yliopisto. Tampere: Tampere University Press.
- Leppäkoski, Tuija (2007) Women Exposed to Acute Physical Intimate Partner Violence Seeking Care Emergency Departments. Identification of and Intervention in Violence. Akateeminen väitöskirja. Tampereen yliopisto. Tampere: Juvenes Print.
- Lewin, Kurt (1951) *Field Theory in Social Science: Selected Theoretical Papers*. Westport: Greenwood Press.
- Lidman, Satu (2015) Väkivaltakulttuurin perintö: sukupuoli, asenteet ja historia. Helsinki: Gaudeamus.
- Lohiniva-Kerkelä, Mirva (2017) Salassapito- ja ilmoitusvelvollisuus lähisuhdeväkivallassa. Teoksessa Johanna Niemi, Heini Kainulainen & Päivi Honkatukia (toim.) Sukupuolistunut väkivalta. Oikeudellinen ja sosiaalinen ongelma. Tampere: Vastapaino, 156–176.
- Mäki-Petäjä-Leinonen, Anna (2018) Päämies rationaalisen toimijana – teoriaa ja käytäntöä edunvalvonnassa olevan ihmisen itsemääräämisoikeudesta. *Lakimies* 1, 1–11.
- Mönkkönen, Kaarina & Silen-Lipponen, Marja & Kekoni, Taru & Saaranen, Terhi (2021) Interprofessional understanding of ethical dilemmas: Learning experiences of simulation learning in social welfare and health care education. *The Journal of Social Work Values and Ethics* 18 (2). <https://doi.org/10.55521/10-018-206>
- Nietola, Vuokko (2011) Väkivaltatyö asian tuntijayhteistyönä. Lisensiaatin tutkimus. Turun yliopisto. Tampere: Juvenes Print Oy.
- Nonaka, Ikujiro & Takeuchi, Hirotaka (2005) *The Knowledge-Creating Company. How Japanese Companies Create the Dynamics of Innovations*. Oxford: Oxford University Press (ilm. alun perin 1995).
- Notko, Marianne & Husso, Marita & Piippo, Sisko & Fagerlund, Monica & Houtsonen, Jarmo (2021) Intervening in domestic violence: Interprofessional collaboration among social and health care professionals and the police. *Journal of Interprofessional Care* 36 (1), 15–23. <https://doi.org/10.1080/13561820.2021.1876645>
- Palsanen, Kati & Kääriäinen, Aino (2015) Asiakkaiden ja ammattilaisten yhteistoinnallisen työskentelyn merkitykset ja seuraukset. *Janus* 23 (2), 189–203.
- Piippo, Sisko & Husso, Marita & Hirvonen, Pasi & Notko, Marianne & Gulmigovala, Katerina (2021a) Institutional and Affective practices of Domestic Violence Interventions in Social Work: Malignant Positioning of Victims. Teoksessa Maritta Husso, Sanna Karkulehto, Tuija Saresma, Aarno Laitila, Jari Eilola & Heli Siltala (toim.) Violence, Gender and Affect: Interpersonal, Institutional and Ideological Practices. London: Palgrave Macmillan, 113–134. https://doi.org/10.1007/978-3-030-56930-3_6
- Piippo, Sisko & Notko, Marianne & Husso, Marita & Carter, Janet (2021b) Framing Social Work Discourses of Violence Against Women. Insights from Finland and India. *Affilia, Online First*. <https://doi.org/10.1177/08861099211040906>
- Pohjola, Pasi & Pitkänen, Niina & Koivisto, Juha (2015) Sosiaalityön työkäytännöt vaihtoalueina. *Janus* 23 (2), 175–189.
- Polkinghorne, Donald. E. (1988) *Narrative knowing and the human sciences*. Albany: State University of New York Press.
- Pärnä, Katariina (2012) Kehittävä moniammatillinen yhteistyö prosessina - Lapsiperheiden varhaisen tukemisen mahdollisuudet. *Annale Universitatis Turkuensis* 341. Turku: Turun yliopisto.
- Raami, Asta (2020) *Intuitio 3. Yhteys mahdollittamaan ratkaisuun*. Helsinki: Otava.
- Satka, Mirja & Julkunen, Ilse & Kääriäinen, Aino & Poikela, Heidi & Yliruka, Laura & Muurinen, Heidi (toim.) (2016) *Käytäntötutkimuksen taito*. Helsinki: Heikki Waris -instituutti ja Mathilda Wrede -instituutti 201. http://www.socca.fi/files/5598/Kaytantotutkimuksen_taito_julkaisu.pdf. Luettu 20.4.2022.

- Schein, Edgar H. (1985) *Organization Psychology*. Englewoods Cliffs: Prentice Hall.
- Seikkula, Jaakko (2011) Becoming dialogical: Psychotherapy or a way of life? *The Australian and New Zealand Journal of Family Therapy* 32 (3), 179–193.
- Syväjärvi, Antti & Pietiläinen, Ville (toim.) (2016) *Inhimillinen ja tehokas sosiaali- ja terveysjohtaminen*. Tampere: Tampere University Press. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-03-0344-0> Luettu 17.1.2019.
- Tarvainen, Merja (2021) Narratiivinen sosiaalityö. *Kuvaileva kirjallisuuskatsaus*. *Janus* 29 (4), 332–348. <https://doi.org/10.30668/janus.97257>
- TENK (2019) Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 20. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisu 3. https://tenk.fi/sites/default/files/2021-01/Ihmistieteiden_eettisen_ennakoarvioinnin_ohje_2020.pdf Luettu 15.12.2021.
- Toikko, Timo & Rantanen, Teemu (2009) *Tutkimuksellinen kehittämistoiminta: näkökulmia kehittämissuosiin, osallistamiseen ja tiedontuotantoon*. Tampere: Tampere University Press.
- Tsoukas, Haridimos (2009) A dialogical approach to the creation of new knowledge in organizations. *Organization Science* 20 (6), 941–951. <https://doi.org/10.1287/orsc.1090.0435>
- Turner, Viktor (2007) *Ritaali. Rakente ja communitas*. Suom. Maarit Forde. Suomen Antropologinen Seura ja Summa.
- Vehviläinen, Sanna (2020) *Ohjaustyön opas: Yhteistyössä kohti toimijuutta*. Helsinki: Gaudeamus.
- Väisänen, Jarno (2012) Muistamisenarvoisen kokemus. Monipaikkainen antropologinen tutkimus varhaisen puuttumisen kehittämisestä. *Raportteja* 53. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu.
- Weick, Karl. E. & Quinn, Robert. E. (1999) Organizational change and development. *Annual Review of Psychology* 50, 361–386. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.50.1.361>
- Yliruka, Laura (2012) The mirror method: A structure supporting expertise in social welfare service. Teoksessa Edgar Marthinsen & Ilse Julkunen (toim.) *Practice Research in Nordic Social Work. Knowledge Production in Transition*. London: Critical Studies in Socio-Cultural Diversity, 117–148.